

РОЗВИТОК ОСВІТНІХ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ОСНОВІ ВИВЧЕННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

¹Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського

²Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського

³Вінницький національний технічний університет

Анотація. В статті представлений розгляд такого важливого питання, як реформування освіти в Україні, розвиток інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій, вивчення зарубіжного досвіду і перспективи дистанційної форми навчання з метою реалізації гуманістичних цінностей.

Ключові слова: реформування освіти, комунікаційні технології, дистанційна форма навчання, гуманістичні цінності.

Abstract. The article considers such important issues as educational reforms in Ukraine, the development of innovative informational and communication technologies, the change of pedagogical innovations with the emphasis on humanistic values and digitalization. The study of foreign experience and the prospects of distance learning in order to realize humanistic values is presented.

Keywords: educational reforms, communication technologies, distance learning, humanistic values.

Сучасні тенденції світового розвитку впливають на організацію освіти в руслі гуманістичних тенденцій [2, 3]. Науково-технічна революція торкається усіх сфер людського життя на державному і глобальному рівні. Тому важливим є вивчення зарубіжного досвіду новітніх комунікаційних технологій, зокрема, дистанційної освіти і вироблення потенційних шляхів його впровадження у закладах вищої освіти [11].

Аналіз досвіду дистанційної освіти у провідних вузах Європи і США, дидактичних праць учених і практиків цього виду навчання (В. Солдаткін, В. Овсянніков, В. Зернов, А. Густир, Ю. Руденко, Н. Радінська, І. Камінська, С. Царегодцева, І. Чечель, Е. Нікітін, К. Ушаков, І. Колісниченко, Н. Дерскова, А. Макаров, А. Сіденко, О. Семибратов, Д. Сайрамова, П. Литвицький, Б. Логінов, Н. Горчакова, С. Жидко, Г. Краснова, Н. Банцекін, С. Весманов, П. Анісімов, О. Крат, І. Курічкіс, С. Авдеева) дозволив визначити основні позиції для організації цієї форми навчання.

ІНТЕРНЕТ-навчання, або електронне дистанційне навчання (e-learning), як інновація зявилося на українському ринку освітніх послуг лише в останній період. Воно потребує відповідного вивчення, законодавчо-нормативного визначення. Тривають активні дискусії стосовно стратегії, перспективності та можливості впровадження «e-learning» в освітню сферу України. Ще в грудні 1999 р. на 1-й національній конференції Консорціуму з проблем удосконалення менеджменту освіти в Україні (CEUME) було досягнуто домовленості про партнерство 27 університетів, бізнес-шкіл, науково-дослідних лабораторій, консультаційних центрів, які «...погодилися працювати разом у напрямку впровадження та удосконалення системи дистанційного навчання в Україні» (UDL System, www.udl.org.ua).

Завдяки такому партнерству фахівці України пройшли стажування в університеті Лойола (США), було розроблено більше 72 електронних курсів. Викладачі пройшли практику у віртуальному середовищі (на навчальній веб-платформі UDL System, що відповідає міжнародному стандарту IMS), учасниками якого стали понад 2000 студентів і викладачів, які були сертифіковані мережевою асоціацією Центральної та Східної Європи (CEENet) [5]. Основними труднощами, які не дозволяли знайти комерційного рішення для електронного навчання, була відсутність розуміння серед адміністрацій ЗВО і самих викладачів потенційних можливостей дистанційного навчання та особливостей процесу інтерактивного навчання. Проте, бізнесові структури, фірми дуже швидко зацікавилися дистанційною освітою, попит на яку на ринку освітніх послуг у світі стрімко зростає. Її перші успішні кроки призвели до певного буму, зростання попиту на дистанційні освітні технології та професійних викладачів, які здатні управляти віртуальним навчальним середовищем і

орієнтуватись на розробку кінцевих навчальних рішень. Для започаткування та організації методологічних досліджень в дизайні та управлінні електронними курсами була створена Студія UDL: вдалось успішно інтегрувати кейс-метод в дистанційне навчання; розробити та впровадити навчання, побудоване на управлінні попитом на знання та мотивації кожного учня індивідуально, а також розподілі відповідальності між учасниками при виробленні колективного рішення у ході виконання групових проєктів. Основною проблемою для викладачів стала неготовність слухачів у письмовому вигляді висловлювати свої думки, запитання чи пропозиції. Таким чином, для досягнення критичної маси слухачів, які можуть забезпечити активне спілкування як основу мережевого навчання, викладачу необхідно формувати групи з, як мінімум, 20 чоловік і володіти всіма інструментами та навиками роботи інструктора дистанційних курсів (тьютора), або залучати таких спеціалістів ззовні.

Досвід дистанційного навчання та активні пошуки методологічних підходів дозволили UDL System запровадити модульну тренінгову програму професійного розвитку в галузі дистанційної освіти, де предметом навчання виступали: педагогіка, методологія й технологія дистанційного навчання; робота на навчальних платформах, управління дистанційними програмами. Перші викладачі закінчували навчання розробкою окремих модулів дистанційних курсів. Після повернення зі стажування вони мали можливість пройти практику дистанційного викладання з використанням навчальної веб-платформи UDL System. 2002 рік став в історії розвитку дистанційного навчання роком активного пошуку законодавчих та управлінських рішень стосовно впровадження ІТ в освіту. Активно обговорювався проєкт положення Міністерства Освіти і Науки України про дистанційну освіту (ДО) як державну політику, спрямовану на створення і розвиток гуманістичної системи дистанційної освіти в Україні (СДО) [5]. Головним центром СДО став Український центр дистанційної освіти, а регіональні центри прив'язувалися до вищих навчальних закладів, що виступають регіональними вузлами мережі УРАН. Спільним наказом Міністерства освіти і науки України, Академії педагогічних наук України та Української Академії державного управління при Президентові України 12 червня 2002 року був створений навчально-науково-виробничий комплекс «Академія дистанційної освіти». Провідні університети почали створювати власні центри дистанційного навчання, які орієнтовані на використання сучасних інформаційних технологій, які отримали шанс, за умов ліцензування, стати локальними центрами СДО. Державну політику щодо розвитку дистанційної освіти планувалося забезпечувати фінансуванням відповідних програм СДО за рахунок державного бюджету, розвитку телекомунікаційних мереж і комп'ютерної бази навчальних закладів. Всі створені центри дистанційного навчання (згідно із запропонованим положенням) мають створюватись рішенням, або за погодженням з Міністерством освіти і науки.

Для розвитку дистанційної освіти в Україні велику роль відіграє досвід її поширення у Сполучених Штатах Америки [5]. Досить детально ця проблема висвітлена у праці Томаса Г. Ассея, написаній за матеріалами доповіді Національної інвестиційної комісії вищої освіти США.

Цікавим у цьому плані є відкритий університет штату Фенікс (UOP), який є приватним. Він був заснований групою «Arrolo». Це перший національний університет, що оперує у всіх провідних галузях метрополії і експериментує у сфері надання освіти (як основної, так і додаткової) працюючим професіоналам (дорослим). Для реалізації цього плану розвивається мережа закладів із забезпеченню повного сервісу, що надається студентам з боку адміністрації [4]. Спеціально підготовлені навчальні курси початкових і середніх рівнів з нових дисциплін гуманітарного спрямування (бізнес, психологія). В цілому, система традиційного навчання не зазнала істотних змін, але дистанційні курси виявилися більш інструктивними, ніж при використанні способів звичайного обміну матеріалами електронною поштою. За 15 років роботи UOP став респектабельним і нині складає конкуренцію традиційним університетам, маючи вже сьогодні філії в містах Пеппердин, Редландс та штаті Мериленд. У 90-х роках ХХ ст. західна асоціація Губернаторів створила на своєму з'їзді Західний Губернаторський університет (WGU) (як віртуальний) для навчання студентів Західних штатів США. Містечок тут також немає, як і в UOP, але система доставки більше базується на телекомунікаційних технологіях. Було створено організацію, яка жваво відгукується на динамізм необхідних користувачам послуг в різних штатах. В університеті немає власного професорсько-викладацького складу, використовуються можливості муніципальних та приватних коледжів Західних штатів і приватної індустрії. Щоб застосувати розроблені для мереж курси та інші засоби ДН, створюються локальні центри навчання, що здійснюють сервісну підтримку та інспекторський нагляд. Вони обслуговують не тільки Західні штати, а й інші території США і навіть деякі країни за кордоном. Для цього укладені партнерські угоди з Англією, з Британською Колумбією, Китаєм, Малайзією і Шотландією.

Каліфорнійський віртуальний університет (CVU) створений за рішенням губернатора штату Каліфорнія Піта Вілсона як альтернатива WGU. На його думку, штат з багатьма інститутами вищої освіти, розвиненими телекомунікаційними мережами і великою кількістю населення, повинен мати власний університет, що готує робочу силу, здійснює внесок у розвиток економіки регіону, забезпечує глобальний експорт каліфорнійської освіти і навчання, вимагає використання форм освіти нової генерації. CVU як віртуальний університет істотно відрізняється за своєю організацією від WGU: він включає університети свого штату, Південної Каліфорнії і всі муніципальні коледжі. Він розвиває мережу, де студенти мають можливість відшукати і зареєструватися на курси, що пропонуються коледжами та університетами зі всієї Каліфорнії. Причому, захист ступенів, акредитація або суміжні професії забезпечуються місцевими осередками мережі. Кожен студент має змогу отримати в коледжі ступінь, що базується на навчанні у будь-якому університеті, з основними дистанційними курсами CVU.

Такі корпорації, як General Electric, Wall-Mart, Federal Express, Motorola, Disney заснували свої Корпоративні університети (КУ). КУ функціонують на таких 3-х рівнях: заклади, які готують професіоналів для своїх корпорацій; ті, що навчають своїх співробітників новим шляхам ведення бізнесу, які необхідні при зміні діяльності; такі, що використовуються у ролі стратегічного механізму для управління і формування корпорацій.

Наприклад, Джек Велч (Дженерал Електрик) купив нові фірми (як NBC) і перейшов від високо централізованої командно-контролюючої філософії управління до децентралізованого самоврядування. КУ використовувався як інструмент на шляху організації співробітниками та управлінцями новітнього бізнесу на більш ефективній основі. Зазвичай корпорації починають з першого рівня і рухаються до більш високих. Наприклад, Моторола вже багато років успішно готує собі кадри на всіх трьох рівнях.

Навчальний центр Артура Андерсона з центром в Сан-Чарльзі, Ілінойс - інший приклад корпорації, яка спрямовує своїх співробітників до прискорення змін в технології і практиці управління. Центр витрачає 250 млн. доларів на рік (5% прибутків корпорації) на професійний розвиток, демонструючи глобальну освітню систему з філіями в Австралії, Мексиці, Іспанії, Нідерландах і США, з річним бюджетом на рівні університету штату Вірджинія, і більше, ніж бюджет Пард'ю і Сіракуз. КУ споживають більшу частину з 60 млрд. доларів, що спрямовують корпорації щорічно на навчання (тобто в середньому, 50 млн. доларів на один КУ на рік). Третина КУ заявила, що вони готові запропонувати свої послуги і налагодити співпрацю і партнерство з іншими університетами. Гарний приклад того, як це могло б спрацювати, дає Артур Д. Літл. Його КУ - інститут менеджменту у м. Кембридж, штат Масачусетс, має партнерство з коледжем «Керрол» (школа управління) у Бостоні. Стратегічний альянс, що комбінує зусилля обох організацій-партнерів, полягає в тому, що КУ здатен на експеримент світового масштабу в бізнесі, а коледж Бостона матиме вигоду і скористається результатами організаційного дослідження у процесі експерименту. При цьому, більш високі бібліотечні, комп'ютерні можливості використовують усі учасники експерименту, а експертні знання з виконавчої освіти в КУ широко впроваджуються у коледжах Бостона.

Масачусетський КУ вважається першою нетрадиційною школою, яка стала кандидатом для проходження акредитації, що проводиться Американською Асамблеєю Колегії шкіл бізнесу (AACSB). Відбувся певного роду прорив у наданні більшої академічності таким школам, що заслуговують на довіру людей бізнесу відносно їхньої компетентності в навчанні кадрів.

Отже, аналіз педагогічної практики вищої школи США дозволив зробити висновок, що застосуванню там розроблених для дистанційної освіти курсових матеріалів, використанню різноманітних підходів у комп'ютерному навчанні в КУ відводиться значна роль, поряд з традиційними засобами в освіті. У найближчому майбутньому ми можемо сподіватися на те, що дистанційна освіта, як одна із найперспективніших комунікативних технологій, займе гідне місце у нашій державі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Основы открытого образования / Отв.ред. В.И.Солдаткин.-М.: НИИЦ РАО. -В 2-х.т., Т.1.-2002.-586с.
2. Столяренко О. В. Гуманістичні аспекти використання інноваційних педагогічних технологій у загальнодержавній стратегії сталого розвитку / О. В. Столяренко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, досвід,

- проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 41. – Київ–Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2015. – 505 с. – С. 457–463. – 0,5 авт. аркушів.
3. Столяренко О. В. Європейський вимір реформування освіти на базі ідей антропоцентризму, виховання ціннісного ставлення до людини / О. В. Столяренко // Scientific and pedagogic internship “Challenges of molernization of pedagogical education in Ukraine and EU countries”: Internship proceedings, December 3–14, 2018/ Sandomierz. 108 p. – P. 97–101.
 4. Moore, M.G. & Thompson, M.M., with Quigley, A.B., Clark, G.C., & Goff, G.G. (1990). The effects of distance learning: A summary of the literature. Research Monograph No. 2. University Park, PA: The Pennsylvania State University, American Center for the Study of Distance Education. (ED 330 321).
 5. Stoliarenko O. V., Stoliarenko O. V. A Student-centered Educational Approach Scientific Reasoning and Empirical Study at the Ukrainian Universities // Neu stages of development of modern science in Ukraine and EU countries: monograph / edited by authors. – Is ted. – Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2019. – 472 p. – P. 394–412.

Столяренко Олена Вікторівна – д.пед.н., доцент кафедри педагогіки і професійної освіти, Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського.

Оковита Ірина Вікторівна – студентка магістратури освітньої спеціальності «Менеджмент», Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського.

Столяренко Оксана Василівна – к.пед.н., доцент кафедри іноземних мов, Вінницький національний технічний університет.

Stoliarenko Olena V. – Doctor of Pedagogy, Assistant Professor at the Department of Pedagogy and Professional Education, Vinnytsia State Pedagogic University named after M. Kotsiubynskyi.

Okovyta Iryna V. – a Master Student on the specialty “Management”, Vinnytsia State Pedagogic University named after M. Kotsiubynskyi.

Stoliarenko Oksana V. – Candidate of Pedagogic Sciences, Assistant Professor at the Department of Foreign Languages, Vinnytsia National Technical University.